

УДК 378.093.5.011.3-051:37]:159.922
DOI <https://doi.org/10.30970/PS.2024.20.6>

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ЦІННІСНО-СМИСЛОВОЇ СФЕРИ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ

Наталія Шевченко

*Запорізький національний університет,
вул. Жуковського, 66, м. Запоріжжя, Україна, 69063
e-mail: shevchenkonf.20@gmail.com*

Олександра Гмиріна

*Міжнародний гуманітарно-педагогічний інститут «Бейт-Хана»,
пл. Успенська, 5Д, м. Дніпро, Україна, 49000,
e-mail: kessiopeya@gmail.com*

Валентина Алєйкіна

*Запорізький національний університет,
вул. Жуковського, 66, м. Запоріжжя, Україна, 69063
e-mail: valentinaaleikina@gmail.com*

В статті представлено результати емпіричного дослідження особливостей розвитку ціннісно-смыслової сфери майбутніх вчителів. Показано, що навчально-професійна діяльність є провідним чинником становлення ціннісно-смыслової сфери та особистісного розвитку в умовах вищої освіти. В процесі професійної підготовки в майбутніх фахівців відбувається процес семантизації, який полягає в формуванні нового розуміння об'єктів світу у їх суб'єктивному досвіді. Ціннісно-смыслову сферу майбутнього вчителя визначено як структурно складне утворення, що включає в себе сукупність особистісних цінностей, мотивів професійної діяльності та професійних інтересів. В ході емпіричного дослідження встановлено, що найбільш значущими для студентів – майбутніх вчителів виявились цінності «доброта», «універсалізм» та «досягнення». Для студентів – майбутніх фахівців з комп'ютерних наук найбільш значущими є цінності «гедонізм», «досягнення» та «самостійність». Виявлено статистично значущі відмінності за параметрами: гедонізм, універсалізм та доброта. В ході дослідження ціннісно-смыслової сфери майбутніх фахівців було оцінено професійну мотивацію студентів обох досліджуваних груп. Порівняння даних у двох групах виявило статистично значущі відмінності досліджуваних параметрів: професійна потреба, допитливість, епізодична цікавість та байдуже ставлення. Дослідження професійних інтересів майбутніх фахівців дозволило встановити, що головним інтересом у обох групах виявлялося власне «Я». Водночас порівняння даних виявило статистично значущі відмінності за параметром інтересу у вихованні та розвитку особистості. Проведене емпіричне дослідження дозволило встановити, що майбутнім вчителям притаманні гуманістичні цінності (доброта, універсалізм), у них значною мірою виражена професійно-педагогічна мотивація (професійна потреба, допитливість), їхні професійні інтереси стосуються виховання та розвитку особистості. За результатами дослідження було підтверджено висунуте припущення.

Ключові слова: особистісні цінності, смисли, ціннісно-смыслова сфера, професійна мотивація, професійні інтереси.

Постановка проблеми. Оновлення освітньої системи України, її включення у глобальний освітній контекст, збереження та розвиток кращих традицій і досягнень стають

неможливими без вирішення термінових проблем щодо кадрового забезпечення. Це вимагає належної професійної підготовки педагогів, оскільки сучасні вимоги до них включають не лише високий професіоналізм, ініціативну поведінку, творче мислення, але й готовність до навчання та змін.

Особливої актуальності набуває формування у професіонала соціально спрямованої та індивідуально збалансованої системи цінностей та смислової сфери особистості, оскільки саме вчителю випадає роль ключового посередника загальнолюдських цінностей та особистих життєвих смислів. Він свідомо та несвідомо передає їх через свої слова та вчинки дітям – сензитивним суб'єктам сприйняття педагогічного впливу.

Важливим етапом у процесі професіоналізації є підготовка майбутніх учителів у закладі вищої освіти. В ході отримання професійної освіти для майбутнього педагога вирішальним є усвідомлення істинних цінностей та смислів, пов'язаних з майбутньою професійною діяльністю, і забезпечення їхнього внутрішнього засвоєння як особистісних надбань.

Проблема професійного становлення особистості представлена низкою ґрунтовних досліджень (Ж. Вірна, С. Максименко, В. Моляко, Н. Пов'якель, В. Рибалка, В. Семиченко, Н. Чепелева та ін.). Науковці досліджували особливості професіоналізації педагога (Г. Балл, І. Зязюн, Т. Щербан, В. Піддячий та ін.); педагогічну свідомість (Ю. Швалб) та професійну свідомість майбутніх вчителів (Н. Шевченко, О. Чепішко). Науковцями підкреслюється необхідність дослідження особистісного розвитку вчителя в контексті ціннісно-смислової регуляції (О. Бондарчук, І. Галян, М. Савчин, Н. Пов'якель, В. Рибалка та ін.).

Водночас в наукових працях недостатньо уваги приділяється системному аналізу розвитку ціннісно-смислової сфери майбутнього вчителя, особливостям впливу професіоналізації на розвиток цінностей і смислів у майбутніх фахівців.

Мета статті – представити результати емпіричного дослідження особливостей розвитку ціннісно-смислової сфери майбутніх вчителів.

Результати дослідження. Ціннісно-смислова сфера особистості утворюється завдяки нерозривному взаємозв'язку цінностей, ціннісних орієнтацій та смислових структур свідомості. Науковці [2; 4; 6; 9] розглядають ціннісно-смислову сферу як особистісне утворення, що має структурно-функціональний характер та пов'язане з мотиваційно-потребовою, когнітивною та емоційно-вольовою сферами, виконуючи важливі функції системоутворення та саморегуляції.

Вітчизняна вчена З. Карпенко [5] ввела до наукового тезаурусу термін «аксіопсихіка», тобто «ціннісно-смислову сферу особистості, що відображає цілісний зв'язок явищ як зовнішніх, так і внутрішніх, суб'єкт-об'єктний відповідно до принципу телеологізму» [5, с. 126]. Порівнюючи вітчизняний та зарубіжний підходи до вивчення ціннісно-смислової сфери особистості, дослідниця відзначає, що вітчизняний підхід характеризувався вивченням на основі культурно-історичного підходу, де особистість розглядається в контексті суспільних відносин. У зарубіжних підходах превалює психодинамічний підхід, який пізніше витіснився гуманістичним напрямом, де були визнані індивідуальні цінності, що сприяють саморозвитку особистості.

На процес становлення ціннісно-смислової сфери впливає багато різноманітних суб'єктивних та об'єктивних чинників. Вони чинять вплив на становлення ієрархічної системи цінностей, сприяють розвитку особистісних смислів, побудуванню життєвих планів, планів щодо їх реалізації. Один з провідних чинників – навчально-професійна діяльність, яка є визначальним стимулом особистісного розвитку в умовах вищої освіти [1; 2; 7; 8].

В процесі навчання майбутніх фахівців відбувається процес семантизації, що полягає в формуванні нового розуміння об'єктів світу у їх суб'єктивному досвіді. Цей процес формує в свідомості студентів-майбутніх вчителів цінності та смисли, особливий образ професійного світу, які відрізняються у представників інших спеціальностей [11].

Майбутні вчителі розглядають обрану професію крізь призму своїх цінностей. Отже, їх сприйняття та розуміння професійної реальності неможливе без урахування цінностей, оскільки воно нерозривно пов'язане зі смислами. В процесі педагогічної освіти пошук смислів виявляється як активна робота учасників цього процесу з перетворення дійсності на цінності. При описі формування ціннісно-смиислового ставлення до майбутньої професії у студентів-майбутніх вчителів виділяються три основні етапи: поява особистісного смислу; внутрішній розвиток цього смислу у свідомості майбутніх вчителів; вираження цього ціннісно-смиислового ставлення у практичній діяльності [12; 13].

Смисли, що передає викладач студентам, вбираються в його світогляд, але не просто копіюються механічно; вони включаються до вже наявної ієрархії ціннісно-смиислового змісту свідомості та пов'язуються з наявними актуальними смислами. Прийняті студентом смисли активізують усю систему цих ціннісно-смислових установок, спонукаючи до розвитку нових психологічних якостей, які є фундаментом для формування ціннісно-смиислової сфери майбутнього вчителя [3; 12].

Ціннісно-смилова сфера майбутнього вчителя розглядається нами як структурно складне утворення, що включає в себе сукупність особистісних цінностей, мотивів професійної діяльності та професійних інтересів.

Дослідження особливостей розвитку ціннісно-смиислової сфери майбутніх вчителів проводилося на базі Запорізького національного університету. Дослідну вибірку склали студенти I та II курсів рівня вищої освіти Магістерський: 70 студентів педагогічних спеціальностей (Педагогіка вищої школи, Початкова освіта) та 70 студентів спеціальності Комп'ютерні науки.

В основу дослідження покладено припущення про те, що ціннісно-смилова сфера майбутнього вчителя являє собою складну систему, на становлення та розвиток якої значний вплив чинить специфіка педагогічної професіоналізації.

Відповідно до мети та припущення дослідження було підібрано психодіагностичний інструментарій:

- «Портрет цінностей» PVQ (авт. Ш. Шварц, адапт. І. Семків) [10];
- «Орієнтовна анкета» (авт. В. Смекалов, М. Кучер) для вивчення професійних інтересів [11];
- «Методика самооцінки професійно-педагогічної мотивації» для вивчення мотивів професійної діяльності [12].

Розглянемо результати дослідження особистісних цінностей досліджуваних. Для зручності подання даних ми умовно позначили групи досліджуваних I (студенти – майбутні вчителі) та II (студенти – майбутні фахівці з комп'ютерних наук).

Згідно з отриманими результатами перше місце за значущістю в студентів – майбутніх вчителів займає цінність «доброта» ($M=9,29$ балів). Це ймовірно означає, що для молодих людей значущим є збереження і підвищення благополуччя людей, бажання допомагати іншим людям без очікування винагороди.

Для студентів – майбутніх фахівців з комп'ютерних наук перше місце за значущістю займає цінність «гедонізм» ($M=8,71$ балів). Такі результати можуть означати, що в студентському віці цінності отримання насолоди від життя або плотського задоволення поступають іншим цінностям. Гедонізм відображає бажання людини досягати приємних відчуттів, задоволення та комфорту у житті.

Друге місцем за рангом в студентів – майбутніх вчителів займає цінність «універсалізм» ($M=8,03$ балів). Це означає, що для досліджуваних важливим є дбати про благополуччя, права та добробут інших, незалежно від їхнього статусу, культури або національності.

Для досліджуваних майбутніх фахівців з комп'ютерних наук друге місце за значущістю займає цінність «досягнення» ($M=8,62$ балів). Такі дані можуть вказувати на те, що для молодих людей цінний особистий успіх через прояв компетентності відповідно до соціальних стандартів.

На третьому місці за рангом в досліджуваних майбутніх вчителів знаходиться цінність «досягнення» ($M=7,05$ балів). Це означає, що для них важливим є досягнення успіху, встановлення високих цілей та наполеглива праця, щоб відчувати власну ефективність і задоволення від своїх досягнень.

У студентів – майбутніх фахівців з комп'ютерних наук третє місце за значущістю займає цінність «самостійність» ($M=7,85$ балів). Такі результати можуть вказувати на важливість для досліджуваних відчувати свободу вибору і контролю над своїм життям.

Досить значущими для студентів обох груп виявилися цінності безпеки (I група 6,84 балів; II група 6,95 балів). Безпека від фізичних загроз означає бажання мати захищеність від насильства, травм та інших фізичних ризиків. Ця цінність відображає бажання мати емоційну підтримку та стабільність у взаєминах з оточуючими, відчувати себе психологічно захищеним.

Найнижчі ранги в студентів обох спеціальностей отримали цінності «влада» (I група 5,53 балів; II група 4,97 балів); «традиція» (I група 5,67 балів; II група 4,79 балів) та «конформізм» (I група 4,34 балів; II група 4,28 балів). Ймовірно, в сучасному світі ідеї влади, традиції та конформізму можуть бути менш актуальними для молоді, яка більше цінує індивідуальність, творчість та свободу вибору.

Отже, згідно з отриманими результатами, найбільш значущими для студентів – майбутніх вчителів виявились цінності «доброта», «універсалізм» та «досягнення». Для студентів – майбутніх фахівців з комп'ютерних наук найбільш значущими є цінності «гедонізм», «досягнення» та «самостійність».

З метою виявлення статистично значущих відмінностей між показниками двох груп досліджуваних ми скористалися t-критерієм Стьюдента ($t_{кр} = 2,68$; $p=0,01$). Порівняння даних в двох групах виявило статистично значущі відмінності досліджуваних параметрів: гедонізм ($t_{емп} = 2,69$), універсалізм ($t_{емп} = 3,3$) та доброта ($t_{емп} = 3,01$).

В ході дослідження ціннісно-сислової сфери майбутніх фахівців було оцінено професійну мотивацію студентів обох досліджуваних груп. Згідно з отриманими даними, в студентів – майбутніх вчителів професійна потреба проявляється на високому рівні ($M=11,67$ балів). В студентів – майбутніх фахівців з комп'ютерних технологій цей показник знаходиться на низькому рівні ($M=5,07$ балів). Професійна потреба або свідоме бажання вивчати педагогіку та опановувати основи педагогічної майстерності вважається однією з вершин мотиваційної драбини вчителя. Це означає, що вчитель відчуває не лише бажання викладати матеріал, а й розвиватися в якості професіонала, поглиблюючи свої знання та навички у сфері педагогіки.

За шкалою «функціональний інтерес» показники обох груп зафіксовано в межах середнього рівня, однак показники I групи все ж таки є вищими (I група: $M=8,85$ балів; II група: $M=6,39$ балів). «Функціональний інтерес» відображає зацікавленість студентів у засвоєнні основ роботи вчителя, включаючи конструктивний аспект (відбір та структурування навчального матеріалу), організаторський та комунікативний.

За шкалою «допитливість, що розвивається» в студентів – майбутніх вчителів зафіксовано показники на високому рівні ($M=11,03$ балів). В студентів – майбутніх фахівців з комп'ютерних технологій цей показник знаходиться на низькому рівні ($M=4,48$ балів). Допитливість вказує на активну самостійну роботу студентів над теоретичними та практичними питаннями педагогіки, вияв ініціативи у процесі навчання та пошук нових педагогічних методик.

За шкалою «показна зацікавленість» в студентів обох досліджуваних груп зафіксовано показники в межах низького рівня (І група: $M=4,18$ балів; ІІ група: $M=5,07$ балів). Показна зацікавленість в контексті професійної педагогічної мотивації означає виявлення зацікавленості або ентузіазму у вивченні педагогіки або виконанні педагогічної роботи, який, однак, може бути несправжнім або тимчасовим.

За шкалою «епізодична цікавість» в студентів обох досліджуваних груп зафіксовано показники в межах середнього рівня (І група: $M=6,22$ балів; ІІ група: $M=9,83$ балів). Водночас, в студентів – майбутніх фахівців з комп'ютерних технологій цей показник є навіть вищим. Епізодична цікавість в контексті професійної педагогічної мотивації вказує на тимчасовий або періодичний інтерес до певних аспектів педагогіки, який може виникати на короткий час і потім зникає.

За шкалою «байдуже ставлення» в студентів – майбутніх вчителів зафіксовано показники на низькому рівні ($M=3,94$ балів). В студентів – майбутніх фахівців з комп'ютерних технологій цей показник знаходиться на середньому рівні ($M=8,41$ балів). Байдуже ставлення в контексті професійної педагогічної мотивації вказує на відсутність зацікавленості або ентузіазму щодо виконання педагогічної роботи або процесу навчання.

Порівняння даних в двох групах за t -критерієм Стьюдента ($t_{кр'}=2,68$; $p=0,01$) виявило статистично значущі відмінності досліджуваних параметрів: професійна потреба ($t_{емн}=3,75$), допитливість ($t_{емн}=3,53$), епізодична цікавість ($t_{емн}=2,68$) та байдуже ставлення ($t_{емн}=3,72$).

З метою дослідження професійних інтересів майбутніх фахівців ми використали методику «Орієнтовна анкета».

Згідно з отриманими даними, головним інтересом у обох групах виявлялося власне «Я» (І група: $M=34,46$ балів; ІІ група: $M=35,08$). «Я»-інтерес у професійній діяльності відображає турботу про власне благополуччя, прагнення до престижу та успіху, а також байдужість до справи або робочих обов'язків. Говорячи про вчителів з яскраво вираженим «Я»-інтересом, то вони переважно зайняті самі собою, своїми потребами та амбіціями, і мало уваги приділяють потребам учнів, інтересам школи.

За шкалою «Зацікавлений у вихованні та розвитку особистості» показники студентів – майбутніх вчителів виявилися значно вищими ($M=25,65$ балів), порівняно з показниками студентів – майбутніх фахівців з комп'ютерних систем ($M=17,33$ балів). Зацікавленість у розвитку особистості виявляється у бажанні сприяти особистісному зростанню та розвитку інших, не зупиняючись лише на професійних аспектах. Такі вчителі виявляють щирий інтерес до особистості учнів, їхніх почуттів та переживань, і можуть змінювати план уроку в залежності від стану, настрою дітей та обставин.

За шкалою «Зацікавлений у предметно-дисциплінарному боці професії» показники студентів обох груп виявилися майже однаковими (І група: $M=33,29$ балів; ІІ група: $M=34,87$ балів). Такий інтерес відображає інтенсивність, з якою людина присвячує себе виконанню своїх завдань, вирішенню проблем, та її інтерес до того, щоб виконати роботу якомога сумлінніше. Незважаючи на свій інтерес до роботи, людина, що відноситься до цієї категорії, бажає співпрацювати з колективом так, щоб група була якомога продуктивнішою. У колективі людина цієї спрямованості прагне щосили довести свою точку зору, яку вважає правильною, корисною до виконання завдання.

Порівняння даних в двох групах за t -критерієм Стьюдента ($t_{кр'}=2,68$; $p=0,01$) виявило статистично значущі відмінності за параметром інтересу у вихованні та розвитку особистості ($t_{емн}=3,58$).

Отже, проведене емпіричне дослідження дозволило встановити, що майбутнім вчителям притаманні гуманістичні цінності (доброта, універсалізм), в них значною мірою виражена професійно-педагогічна мотивація (професійна потреба, допитливість), їхні

професійні інтереси стосуються виховання та розвитку особистості. Таким чином, в результаті дослідження висунуте припущення було підтверджено.

Висновки. Результати проведеного емпіричного дослідження особливостей розвитку ціннісно-сислової сфери майбутніх вчителів уможливили такі узагальнення. Встановлено, що найбільш значущими для студентів – майбутніх вчителів виявились цінності «доброта», «універсалізм» та «досягнення». Для студентів – майбутніх фахівців з комп'ютерних наук найбільш значущими є цінності «гедонізм», «досягнення» та «самостійність». Виявлено статистично значущі відмінності за параметрами: гедонізм, універсалізм та доброта. В ході дослідження ціннісно-сислової сфери майбутніх фахівців було оцінено професійну мотивацію студентів обох досліджуваних груп. Порівняння даних в двох групах виявило статистично значущі відмінності досліджуваних параметрів: професійна потреба, допитливість, епізодична цікавість та байдуже ставлення. Дослідження професійних інтересів майбутніх фахівців дозволило встановити, що головним інтересом у обох групах виявлялося власне «Я». Водночас, порівняння даних в двох групах виявило статистично значущі відмінності за параметром інтересу у вихованні та розвитку особистості. За результатами дослідження було підтверджено припущення про те, що ціннісно-сислова сфера майбутнього вчителя являє собою складну систему, на становлення та розвиток якої значний вплив чинить специфіка педагогічної професіоналізації.

Перспективним розвитком наукової проблематики вбачаємо розробку та апробацію програми розвитку ціннісно-сислової сфери майбутніх вчителів.

Список використаної літератури

1. Бадер С. О. Фактори формування ціннісно-сислових орієнтацій майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. Випуск 72. Том 1. 2019. С. 42–45. <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2020.72-1.09>
2. Горбань Г. О., Шевченко Н. Ф. Професійна свідомість психолога: структурно-функціональний аналіз. *Проблеми сучасної психології*. 2022. № 1. С. 16–26. <https://doi.org/10.26661/2310-4368/2022-1-2>
3. Гусаківська С. С. Психологічні особливості формування ціннісно-сислової сфери майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів : дис. канд. ... психол. наук. Луцьк, 2014. 302 с.
4. Дорожко І. І., Малихіна О. Є., Абаньшина С. Є. Вивчення структурних компонентів ціннісно-сислової сфери особистості. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія: Психологія, № 3, 2023. С. 103–108. <https://doi.org/10.32782/psy-visnyk/2023.3.21>
5. Карпенко З.С. Аксіопсихологія особистості : Монографія. К. : ТОВ «Міжнар. фінансова агенція», 1998. 220 с.
6. Помиткін Е. О. Духовний розвиток особистості як пріоритетне завдання освіти 21-го століття. *Духовність особистості: методологія, теорія і практика*. 2017. Вип. 3. С. 180–187.
7. Радчук Г. Становлення ціннісно-сислової сфери студента через набуття особистісного досвіду у процесі навчання. *Ціннісні орієнтири в сучасному світі: теоретичний аналіз та практичний досвід* : збірник тез IV Міжнародної науково-практичної конференції (13-14 травня 2022 року, м. Тернопіль). Тернопіль : Вектор ; ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2022. С. 333–336.
8. Садова М.А. Психологічні особливості впливу ціннісно-сислової сфери на професійне самовизначення обдарованої молоді. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського*. Том 31 (70) № 3, 2020. С. 33–38. <https://doi.org/10.32838/2709-3093/2020.3/06>
9. Северіна Т. Становлення аксіосфери майбутніх фахівців у вищому педагогічному навчальному закладі. *Проблеми підготовки сучасного вчителя*. 2013. № 7. С. 198–204.

10. Семків І.І. Адаптація методики Ш. Шварца «Портрет цінностей» українською мовою. *Практична психологія та соціальна робота*. 2013. № 1. С. 12–28.
11. Чепішко О.І. Психологічні умови розвитку професійної свідомості майбутніх вчителів соціогуманітарного профілю : дис. ... канд. психол. наук : 19.00.07 ; Нац. пед. ун-т ім. М.П. Драгоманова, 2015. 250 с.
12. Шевченко Н.Ф., Чепішко О.І. Професійна свідомість майбутнього вчителя: психосемантичний та розвивальний аспекти: монографія. Запоріжжя: ЗНУ, 2015. 200 с.
13. Shevchenko N. Features of future teachers' professional consciousness development in the process of professional education. *Journal of psychology research*. 2021. № 27 (10). С. 84–91. DOI: <http://doi.org/10.15421/102108>

PSYCHOLOGICAL FEATURES OF THE DEVELOPMENT OF THE VALUE-AND-SEMANTIC SPHERE OF FUTURE TEACHERS

Nataliia Shevchenko

*Zaporizhzhia National University,
66, Zhukovskiy str, Zaporizhzhia, Ukraine, 69063
e-mail: shevchenkonf.20@gmail.com*

Oleksandra Hmyrina

*Beit-Khana international humanitarian and pedagogical institute,
5D, Uspenskaya sq., Dnipro, Ukraine, 49000
e-mail: kessiopeya@gmail.com*

Valentyna Alieikina

*Zaporizhzhia National University,
66, Zhukovskiy str, Zaporizhzhia, Ukraine, 69063
e-mail: valentinaaleikina@gmail.com*

The article presents the results of an empirical study of psychological features of development of the value-and-semantic sphere of future teachers. It has been shown that educational and professional activity is a leading factor in the formation of the value-and-semantic sphere and personal development in the higher education system. In the process of professional training, a process of semantization takes place in future specialists, which consists in the formation of a new understanding of the objects of the world in their subjective experience. The value-and-semantic sphere of a future teacher has been defined as a structurally complex formation that includes a set of personal values, motives of professional activity, and professional interests. As a result of an empirical research, it has been established that the values “kindness”, “universalism” and “achievement” are the most significant for students – future teachers. For students – future computer science specialists, the most significant values are “hedonism”, “achievement” and “independence”. Statistically significant differences have been found in terms of the parameters: hedonism, universalism and kindness. During the study of the value-and-semantic sphere of future specialists, the professional motivation of students of both studied groups has been evaluated. Comparison of the data in the two groups has revealed statistically significant differences in the studied parameters: professional need, inquisitiveness, episodic curiosity, and indifferent attitude. The study of the professional interests of future specialists has made it possible to establish that the main interest in both groups is the actual “Self”. At the same time, a comparison of the data in the two groups has revealed statistically significant differences in the parameters of interest in education and personality development. The conducted empirical research has made it possible to establish that future teachers have humanistic values (kindness, universalism), professional and pedagogical motivation (professional need, inquisitiveness), their professional interests relate to education and personality development. According to the research data, the hypothesis has been confirmed.

Key words: personal values, senses, value-and-semantic sphere, professional motivation, professional interests.